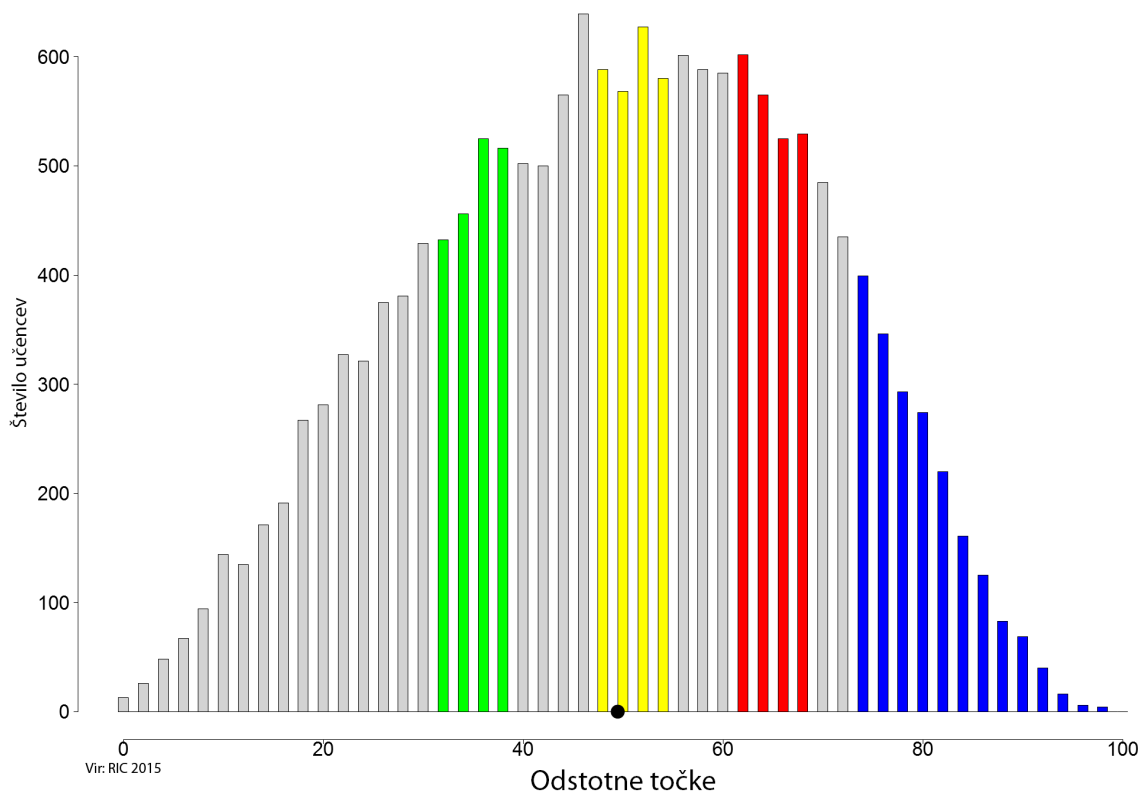

Predmetna komisija za slovenščino

Opisi dosežkov učencev 6. razreda pri NPZ-ju

Slika: Porazdelitev točk pri slovenščini

Rezultati

Na nacionalnem preverjanju znanja (NPZ) pri slovenščini je preizkus za 6. razred leta 2015 opravljalo 16.719 učenk in učencev (v nadaljevanju v moški obliki). Njihov skupni dosežek je bil pred poizvedbami povprečno 49,33 odstotne točke, kar je približno 15 odstotnih točk manj kot v letu 2014. Je pa ob tem treba poudariti, da dosežki med leti niso zares primerljivi. Čeprav se na preizkusih iz slovenščine preverjajo standardi znanja iz učnega načrta (UN) in so naloge za merjenje istih standardov pogosto zelo podobne, pa preizkusi ne preverjajo vedno istih standardov, poleg tega pa naloge v njih temeljijo na različnih izhodiščnih besedilih. Kljub temu je, kar zadeva znanje in zmožnosti učencev pri slovenščini v 6. razredu, mogoče najti nekatere skupne značilnosti in s tem nakazati določene trende.

Preizkus znanja je bil tudi letos sestavljen iz dveh delov, v razmerju, kot ga določa tudi UN: za preverjanje standardov znanja iz jezika je bilo namenjenih 60 % nalog v preizkusu, književnost pa je preverjalo 40 % nalog. Tudi letos je bilo mogoče skupaj doseči 50 točk, in sicer v 1. delu 30 točk, v 2. delu pa 20 točk; skupaj je bilo v preizkusu 33 točkovanih enot. Povprečno število doseženih točk je bilo 24,66. Učenke so – kot velja tudi za preizkuse iz slovenščine v preteklih letih – v povprečju dosegle nekoliko boljši rezultat kot učenci.

Izhodiščna besedila in naloge v preizkusu

Izhodiščno besedilo za jezikovni, 1. del preizkusa je publicistično besedilo *Šola za dame in viteze* (objavljeno v National Geographic Junior, št. 101, sept., 2013) in vabilo na viteški dan v Narodnem muzeju Slovenije *Živa zgodovina vabi v Narodni muzej Slovenije* (objavljeno na spletni strani http://www.napovednik.com/dogodek/249074_ziva_zgodovina_v_narodnem_muzeju_slovenije). Obe besedili sta bili za potrebe NPZ-ja nekoliko prirejeni; prvo besedilo je bilo sestavljeno iz dveh »poglavij«, naslovljenih *Gasper in Alenka*, drugo besedilo je vsebovalo tudi preglednico in sliko. Naloge iz jezika so v skladu s standardi znanja v UN-ju (str. 80) preverjale zmožnost samostojnega primerno hitrega tihega branja in razumevanja neznanega neumetnostnega besedila, ustreznega starosti učencev. V tem delu preizkusa je bilo skupaj 18 nalog oz. 21 točkovanih enot.

V 2., književnem delu preizkusa so učenci prebrali odlomek iz romana sodobne mladinske pisateljice Neli Kodrič Filipič *Solze so za luzerje* (MK, 2013) z naslovom *Ajda*. Naloge ob besedilu so preverjale recepcijsko zmožnost, tj. zmožnost samostojnega tihega branja neznanega književnega besedila ter samostojnega pisanja o oz. ob njem (UN, str. 87). V nalogah so morali učenci skladno z UN-jem ugotovitve o književnem besedilu tudi ponazoriti, utemeljiti in vrednotiti, poleg tega so tri naloge preverjale tudi literarnovedno znanje. V tem delu preizkusa je bilo skupaj 10 nalog oz. 12 točkovanih enot.

V letošnjem preizkusu so bila za izhodiščno besedilo izbrana besedila, ki nagovarjajo mladega bralca oziroma obravnavajo problematiko mladih. Identifikacija s tematiko branega besedila vpliva na motivacijo za branje, zato smo v 6. razredu pričakovali višje dosežke. Najvišji dosežek je bil 98 %, pa še to le pri dveh učencih, povsem brez točk je ostalo 14 učencev. Na podlagi rezultatov bi lahko sklepali, da je bil letošnji preizkus za šestošolce pretežek. A dejstvo je, da je bilo v njem le malo nalog, ki bi preverjale zmožnosti na višjih taksonomskih ravneh – prevladovala so naloge na ravni razumevanja, znanja in uporabe. Dve izhodiščni besedili sta bili nekoliko daljši (obsegali sta eno stran A4); domnevamo, da učenci 6. razredov (še) niso vajeni branja in analiziranja daljših besedil, zato bi jih kazalo k temu bolj usmerjati (gl. tudi v nadaljevanju).

V nadaljevanju so preizkus in posamezne naloge v njem predstavljeni tako, kot se razvrščajo po t. i. barvnih območjih: od najlažjih (zeleno območje), ki jih je rešila večina učencev, do najtežjih nalog (modro območje in nad modrim), tj. takih, ki jih je rešilo manjše število učencev. Posamezna območja kažejo, katere standarde znanja po UN-ju učenci na splošno (uspešno) dosegajo in katerih ne. Ob tem so navedeni tudi predlogi, katerim standardom bi kazalo pri pouku slovenščine v prihodnje namenjati več pozornosti.

ZELENO OBMOČJE

V 1. delu preizkusa (jezikovni del) sta v zelenem območju le ena naloga v celoti in del ene naloge, in sicer:

- **11.a-naloga**, ki je preverjala jezikoslovno in metajezikovno zmožnost oz. določanje pomenskih in oblikovnih lastnosti besedam. Učenci so med štirimi danimi možnostmi večinoma izbrali pravičen odgovor (da gre za nadpomenko in podpomenko). Tudi učenci z najnižjim dosežkom so pri tej nalogi povprečno dosegli 0,73 točke, vsi z najvišjim dosežkom pa so nalogo pravilno rešili (pravilna rešitev je bila ovrednotena z 1 točko);
- **15. naloga**, ki je merila **skladenjsko zmožnost**. Učenci so morali kratko besedilo dopolniti z oblikovno pravilnimi besedami in besednimi zvezami (v osnovni obliki so bile tri besede in ena besedna zveza). Naloga je bila ovrednotena z 2 točkama.

Tudi v 2., književnem delu preizkusa je v zelenem območju le ena naloga, in sicer:

- **5. naloga**, v kateri je vprašanje preverjalo **razumevanje, o čem govori** izhodiščno besedilo, točneje o čem govori prvi in o čem drugi del. Naloga povezovanja je bila ovrednotena z 2 točkama. Rezultat navaja na sklep, da učenci na splošno v besedilu razmeroma zelo uspešno prepoznajo glavno sporočilo besedila (vprašanje pa je, ali bi odgovor znali tudi samostojno ubesediti).

Naloge zelenega območja preverjajo prepoznavanje in razumevanje, torej nižje taksonomske ravni, po UN-ju pa minimalne standarde znanja. Učenci so te naloge zelo uspešno reševali: pri nalogah, kjer je bilo mogoče doseči 1 točko, so učenci z najnižjimi dosežki dosegali povprečno 0,7 točke, tisti z najvišjimi pa vsaj 0,95 točke.

RUMENO OBMOČJE

Iz 1., jezikovnega dela preizkusa v to območje sodita dve nalogi, in sicer:

- **10. naloga**, ki meri zmožnost razlage besednih zvez, in sicer so morali pojasniti, kaj pomeni, da bo knjiga na voljo po viteško razsekani ceni. Pravilen odgovor je bil vrednoten z 1 točko in učenci so nalogo razmeroma uspešno reševali: povprečni učenci so tu dosegali v povprečju od 0,80 do 0,88 točke, tisti z najnižjim dosežkom 0,64 točke, tisti z najvišjim dosežkom pa so povprečno dosegli 0,95 točke;
- **12. naloga**, ki je preverjala, ali učenci besedam znajo **določiti pomenske in oblikovne lastnosti**. Naloga je od učencev zahtevala prepoznavanje časovne oblike (večine) glagolov v izhodiščnem besedilu in pojasnilo, zakaj takšna raba. Pravilna rešitev je bila vrednotena z 2 točkama.

Iz 2., književnega dela v rumeno območje prav tako sodita dve nalogi, in sicer:

- **3. naloga**, ki je preverjala **zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književne osebe**. Učenci so morali v izhodiščnem besedilu poiskati (manjkajoče) književne osebe, njihova poimenovanja in dejstva o njih ter s primeri iz izhodiščnega besedila utemeljiti svoje odgovore. Naloga je bila ovrednotena s 3 točkami (za 5 ali 4 pravilne odgovore), učenci pa so 1 točko dobili že za en sam pravičen podatek od petih;
- **7. naloga**, kjer so morali učenci **razložiti besedno zvezo**. Večini učencev razlaga besedne zveze iz izhodiščnega besedila ni povzročala težav, saj so učenci z najnižjimi dosežki v povprečju dosegli 0,61 točke, povprečni med 0,80 in 0,90 točke, tisti z najvišjimi pa kar 0,95 točke (pravilna rešitev je bila vrednotena z 1 točko).

Naloge rumenega območja večinoma preverjajo razumevanje in uporabo – torej nižje taksonomske ravni, pokrivajo pa minimalne standarde, kot jih določa UN. Učenci tudi naloge rumenega območja v povprečju rešujejo dobro. Tako so pri »rumenih« nalogah, ovrednotenih z 1 točko, tudi učenci z najnižjim dosežkom v povprečju dobili vsaj 0,60 točke (tisti z visokim dosežkom pa najmanj 0,95 točke).

RDEČE OBMOČJE

Iz 1., jezikovnega dela je v rdečem območju šest nalog in ena točkovana enota pri tvorbnih nalogi, in sicer:

- **2. naloga**, pri kateri so morali učenci določiti, o čem predvsem govorita obe izhodiščni besedili, torej **temo besedila**. Naloga povezovanja je bil vrednotena z 2 točkama;
- **4. in 5. naloga**, ki sta preverjali **razumevanje bistvenih podatkov** v izhodiščnem besedilu. Učenci so imeli pri 4. nalogi verjetno težave, ker so morali primerjati dvoje podatkov (šolanje plemiških dečkov in deklic), pri 5. pa so morali urediti podatke po vrstnem redu, kot so se pojavili v besedilu. Vsaka od nalog je bila ovrednotena z 1 točko, največ težav so imeli pričakovano učenci z najnižjim dosežkom (v povprečju so dosegli manj kot polovico točke), a tudi tisti z najboljšim dosežkom so tu dosegali pod 0,90 točke;
- **naloga 14.a in b**, ki sta preverjali zmožnost besedam **določiti pomenske in oblikovne lastnosti in odpraviti ponovitve** (v sobesedilu ugotoviti referenco) ter metajezikovno zmožnost. Vsaka od nalog je bila ovrednotena s po 1 točko; učenci z najnižjimi dosežki so imeli tu precej težav (v povprečju so dosegli le 0,39 in 0,42 točke);
- **16. naloga**, ki je preverjala **skladenjsko zmožnost** (pretvorbo dveh povedi v ustrezno zloženo poved). Pravilen odgovor je bil vrednoten z 1 točko. Z nalogo so imeli težave pričakovano učenci z najnižjim dosežkom (povprečno polovico točke), ni pa pokazala bistvenih razlik med povprečnimi in najboljšimi učenci (povprečno 0,61 oz. 0,80 točke);
- **17. naloga**, ki je preverjala **pravopisno zmožnost** (zapis večbesednih lastnih imen). Ovrednotena je bila z 1 točko; učenci z najnižjim dosežkom so tu dosegli v povprečju le 0,33 točke, povprečni med 0,58 in 0,77 točke, najboljši učenci pa tudi s pravopisom niso imeli težav (povprečno so dosegli 0,91 točke);
- ena točkovana enota v **18. nalogi** (vsebina), kjer se je merila **zmožnost samostojnega tvorjenja smiselnega, ustreznega in pravilnega besedila**. Učenci so se morali vživeti v vlogo ene od oseb iz izhodiščnega besedila in predstaviti svoj dan, torej **obnoviti besedilo**. Naloga je bila vodena (v oblačkih so bile zapisane zahtevane vsebinske točke). Več težav kot vsebina oz. obnova je učencem predstavljala jezikovna pravilnost (gl. modro območje).

Iz 2., književnega dela preizkusa je rdečemu območju pripadla le ena točkovana enota tvorbnega besedila, in sicer vsebina. Učenci so morali odlomek iz izhodiščnega besedila preoblikovati v dramsko besedilo. Vsebina jim je pri tem očitno predstavljala manj težav kot zgradba in jezikovna pravilnost.

V rdečem območju gre za naloge, ki sodijo na nižje taksonomske ravni (razumevanje in uporaba) in preverjajo minimalne standarde znanja iz UN-ja. Zato nekoliko presenetljivo pri teh nalogah učenci dosegajo nizke rezultate, kar navaja na sklep, da učenci z najnižjim dosežkom ne dosegajo minimalnih standardov iz UN-ja. Res pa gre hkrati tudi za naloge, ki za pravilne odgovore zahtevajo tudi nekaj primerjanja in (jezikoslovne) analize. Rezultati kažejo, da bi bilo smiselno učence bolj usmerjati v jezikoslovno analizo besedil, v poimenovanje jezikovnih pojavov z ustreznimi jezikoslovnimi izrazi (v UN-ju metajezikovna zmožnost), navsezadnje pa tudi k branju daljših besedil ter medbesedilnemu in znotrajbesedilnemu primerjanju. Gl. tudi v nadaljevanju.

Iz 1., jezikovnega dela preizkusa v modro območje sodi šest nalog in en del tvorbe, in sicer:

- naloga, v kateri so morali učenci **določiti okoliščine nastanka besedila** (v konkretnem primeru obeh izhodiščnih besedil). Čeprav naloga alternativnega tipa (izbira med da in ne) preverja nižjo taksonomsko raven (razumevanje), pa je zahtevala primerjanje podatkov, kar učencem očitno povzroča težave. Naloga je bila ovrednotena z 2 točkama; analiza ni pokazala, s katero konkretno trditvijo so imeli učenci več težav;
- **3., 6. in 7. naloga**, ki so vse preverjale razumevanje in **določanje bistvenih podatkov** v izhodiščnem besedilu. Vse tri naloge so zahtevale samostojno oblikovanje odgovora in so bile ovrednotene s po 1 točko. Rezultati kažejo, da imajo učenci 6. razredov (velja pa tudi za učence 9. razredov) težave tako z utemeljevanjem (zakaj je bila starost 12 let za plemiške otroke prelomnica) kot s primerjanjem podatkov, pa naj gre za podatke v istem besedilu (primerjava možnosti plemiških deklic in dečkov po šolanju) ali za podatke, ki se pojavljajo v različnih izhodiščnih besedilih (Alenkino šolanje in viteški dan). Pri teh nalogah so učenci z najnižjim dosežkom dosegali povprečno pod 0,30 točke, tisti z najvišjim pa le okrog 0,70 točke;
- **8. naloga**, pri kateri so morali učenci **določiti namen besedila**. Čeprav je namen v izhodiščnem besedilu večkrat eksplicitno izražen (pokazali in predstavili bomo, vabi, pridite in spoznajte), so imeli učenci težave z njegovim določanjem. Učenci z najnižjim dosežkom so povprečno dosegli 0,23 točke, tisti z najvišjim pa 0,68 – torej je bila naloga zahtevna tudi zanje. Pravilen odgovor je bil ovrednoten z 1 točko;
- **13. naloga**, ki je preverjala **razumevanje in uporabo temeljnih jezikoslovnih izrazov** (in jezikovnih pojavov, povezanih z njimi). Metajezikovno znanje (poznavanje izrazov pridevnik, primernik, osnovnik) je pri učencih 6. razredov problem, čeprav gre po UN-ju za minimalni standard in ga obravnavajo že v 5. razredu. Naloga je bila ovrednotena z 1 točko; učenci z najnižjim dosežkom so pri njej povprečno dosegli le 0,15 točke. Pričakovano so imeli učenci z najvišjim dosežkom pri tej nalogi bistveno manj težav (povprečni dosežek je bil tu 0,74 točke);
- del **18., tvorbe naloge**. Ta naloga je preverjala zmožnost samostojnega tvorjenja besedila, v konkretnem primeru zmožnost **obnoviti dogajanje**. Če so učenci z nižjimi dosežki še zmogli obnoviti besedilo (gl. rdeče območje), pa so imeli težave z jezikovno pravilnostjo (2 točki) tudi povprečni in zelo uspešni učenci. Podobno velja tudi za tvorbo nalogo v književnem delu (gl. v nadaljevanju).

Iz 2., književnega dela modremu območju pripada 5 nalog v celoti in dva dela tvorbe naloge, in sicer:

- **1. naloga**, pri kateri so morali učenci na podlagi izhodiščnega besedila utemeljiti, da gre za mladinsko in realistično pripoved. Svoje odgovore so morali samostojno ubesediti. To je zahtevalo tako **razumevanje besedila** kot tudi **literarnovedno** (literarnoteoretično) **znanje**. Naloga je bila ovrednotena z 2 točkama. Nizek dosežek pri tej nalogi je mogoče pripisati dejstvu, da šestošolci še nimajo veliko tovrstnih bralskih izkušenj;
- **4. naloga**, ki je merila **razumevanje in ubesedovanje bistvenih podatkov** iz besedila. V izhodiščnem besedilu sta bila oba zahtevana podatka (kdaj in kje) eksplicitno izražena (»Začelo se je, ko sva se prvega septembra srečala na hodniku ...«), zato nizek dosežek pri tej nalogi preseneča. Povprečen dosežek učencev z najnižjim dosežkom je bil tu 0,18 točke, pri najboljših učencih pa le 0,65 točke (1 točka možna). Morda je težavo učencem povzročalo to, da so se morali »po podatek« vrniti k izhodiščnemu besedilu;
- **6. naloga**, ki je zahtevala **razumevanje bistvenih podatkov** iz izhodiščnega besedila. Del besedila, iz katerega je bilo mogoče razbrati zahtevane podatke, je bil še enkrat izpisan. Odgovor je bilo mogoče preprosto prepisati. Res je bilo sicer navodilo k nalogi morda za šestošolce predolgo in zato težje razumljivo (poleg izpisa celotnega odlomka še dve vprašanji: »Zakaj sta bila Ajda in Lan začudena? Kako se je to kazalo ob njunem srečanju?«), a naloga sama po sebi ne sodi na višje taksonomske ravni: zahteva le razumevanje in nekaj sklepanja. Naloga je bila ovrednotena z 2 točkama;
- **8. naloga**, pri kateri so morali učenci **upovediti čutno domišljijско predstavo književnih oseb**. Možen je bil tako odgovor da kot ne, utemeljitev – pravilen odgovor je zahteval sklepanje na podlagi izhodiščnega besedila – pa so morali učenci samostojno upovediti. Težave je pri tej nalogi zato verjetno predstavljala tudi jezikovna pravilnost. Naloga je bila ovrednotena z 2 točkama;
- **9. naloga**, ki je merila **literarnovedno** (literarnozgodovinsko) **znanje**. Učenci so morali povezati vrste besedil z avtorji, s čimer pa so imeli precej težav. Učenci z najnižjim dosežkom so povprečno tu dosegli 0,29 točke, tisti z najvišjim pa 0,71 točke (ovrednoteno z 1 točko);
- dve točkovani enoti **10., tj. tvorbe naloge**, in sicer zgradba besedila in jezikovna pravilnost. Letošnji preizkus je zahteval dramtizacijo besedila. Učenci so imeli pričakovano težave z jezikovno pravilnostjo (gl. zgoraj, velja pa tudi za 9. razred), saj so tisti z najnižjim dosežkom dosegli povprečno le 0,06 točke (tisti z najvišjim pa 0,77). Nekoliko pa preseneča, da jim je težave predstavljala tudi zgradba besedila (razdelitev besedila na vloge in

opremljenost z ustreznimi didaskalijami). Res gre sicer za zadnjo nalogo v preizkusu, za katero manj uspešnim učencem pogosto zmanjka časa – a uspešnejši učenci s tem nimajo težav. Zato kaže učence pri pouku bolj spodbujati v samostojno tvorjenje vseh vrst besedil. Navsezadnje se jezikovna zmožnost kaže tudi v učinkovitosti (zmožnosti hitrega branja in pisanja).

V modro območje sodi največ nalog letošnjega preizkusa, kar pomeni, da je bil preizkus »preobtežen« s kompleksnejšimi nalogami. A dejstvo je, da jih je le malo preverjalo najvišje taksonomske ravni (analizo in sintezo) – še vedno jih večina sega na raven razumevanja, znanja in uporabe, hkrati pa merijo minimalne standarde UN-ja, ki jih s težavo (ali sploh ne) dosegajo tudi povprečni učenci. Zato kaže tem standardom pri pouku posvečati več pozornosti, pouk pa usmerjati tudi v branje daljših besedil, medbesedilno primerjanje, samostojno tvorjenje daljših odgovorov in pisanje besedil različnih vrst.

V območje nad modrim v letošnjem preizkusu sodijo te naloge:

- v jezikovnem delu **9. naloga**, ki je preverjala **razumevanje in določitev bistvenih podatkov** v izhodiščnem besedilu, v UN-ju **določitev teme besedila, podteme/ključne besede in poglobljivih podatkov**. Naloga je zahtevala nekaj (funkcionalnega) premisleka o tem, ali se je mogoče v celoti udeležiti vseh dogodkov, napovedanih v urniku, in samostojno oblikovanje odgovora. Učenci so tu dosegali nižji rezultat tudi zaradi tega, ker se je poleg vsebine vrednotila tudi jezikovna pravilnost odgovorov;
- v jezikovnem delu **11.b-naloga** je od učencev zahtevala **določitev pomenskih in oblikovnih lastnosti besed** – in pri tem uporabljati jezikoslovne izraze, določene v UN-ju (izpis lastnostnega in vrstnega pridevnika, kar pri jezikovnem pouku sicer sodi k vsebinam že v 5. razredu), taksonomsko torej znanje in uporabo. Šestošolci verjetno z jezikoslovno analizo še nimajo dovolj izkušenj, zato je rezultat pri tej nalogi pričakovan;
- v literarnem delu **2. naloga**, pri kateri so morali učenci **razlikovati med avtorjem in pripovedovalcem** (UN na str. 85 predvideva, da učenec v 2. triletju pove, kdo je književno besedilo napisal in kdo ga pripoveduje). Gre za razmeroma abstraktno zmožnost – čeprav taksonomsko na ravni razumevanja in uporabe –, ki šestošolcem, še ne dovolj izkušenim v tovrstni analizi književnega besedila, predstavlja težavo. To velja prav za vse učence, saj so na primer učenci z najnižjim dosežkom pri tej nalogi, ovrednoteni z 1 točko, dosegli povprečno 0,24 točke, tisti z najvišjim pa le dobro polovico točke.

Vse naloge v območju nad modrim taksonomsko segajo na nižje ravni, na raven razumevanja in znanja, in po UN-ju merijo minimalne in temeljne standarde v UN-ju.

Sklep

Rezultati letošnjega NPZ-ja iz slovenščine za 6. razred omogočajo te sklepe: čeprav so izhodiščna besedila nagovarjala mlade bralce, je bil preizkus za šestošolce težak. Verjetno tako zaradi dolžine besedil kot zaradi nalog, ki so zahtevale znotrajbesedilno in medbesedilno primerjavo ter določeno mero sklepanja, predvsem pa tudi samostojno oblikovanje odgovorov.

Učenci z najnižjim dosežkom so imeli težave že z nalogami, ki zahtevajo prepoznavanje, razumevanje in znanje. Še več težav so imeli pri uporabi, kot je npr. samostojno oblikovanje odgovorov, pa naj gre za odgovore na vprašanja ali za samostojno tvorjenje zaokroženih besedil (in to ob besedilu katerekoli zvrsti oz. vrste). In to kljub dejstvu, da gre za vodeno pisanje z razmeroma natančnimi navodili glede vsebine in zgradbe. Težave povzročata tudi jezikovna pravilnost tvorjenih besedil – čeprav gre za minimalne standarde, učenci z najnižjimi dosežki pri tej točkovani enoti dosegajo komaj kako točko. V tem kontekstu moramo poudariti, da se je v letošnjih preizkusih pri jezikovni pravilnosti prvič vrednotila tudi slogovna zmožnost (in se je za napako štelo npr. tudi ponavljanje istih stavčnih vzorcev, besed, veznikov, uporaba neustreznih besed ipd.), kar je tudi eden od možnih razlogov za slabši rezultat. Učenci z nižjimi dosežki imajo namreč na splošno težave z ubesedovanjem (tudi z iskanjem primernih izrazov), ne le z jezikovno pravilnostjo v bolj »tehničnem« smislu. Res je, da imajo šestošolci s samostojnim tvorjenjem (pa tudi pravopisom) na splošno še premalo izkušenj – in tudi (teoretičnega) znanja. A ker se nekateri od preverjenih standardov pri pouku obravnavajo že v nižjih razredih, se morda tu kaže pomanjkanje »vsebinskih« povezav pri prehajanju iz nižjih v višje razrede. To pomeni, da bi bilo smiselno ob koncu drugega triletja ponavljati tiste vsebine (in standarde znanja), ki so se pojavljali že v nižjih razredih, še posebej ko gre za minimalne standarde.

Ker gre za izrazito uporabna znanja, povezana s pismenostjo tudi v kasnejših življenjskih obdobjih, bi kazalo pouk slovenščine bolj usmerjati v take jezikovne dejavnosti, ki poleg zgoraj navedenega zahtevajo več samostojnega tvorjenja – ne le zaokroženih in daljših besedil, temveč tudi nalog, ki segajo na višje taksonomske ravni in zahtevajo primerjanje, analizo in v zvezi s tem samostojno oblikovanje odgovorov, torej sintezo. To za učitelje seveda pomeni dodaten napor (tako za pripravo nalog kot njihovo vrednotenje pa tudi motivacijo učencev za delo), a glede na možne pozitivne učinke verjamemo, da sta taka organizacija in izvedba pouka možni in verjetni.

I. del (JEZIK: Šola za dame in viteze; Živa zgodovina v Narodnem muzeju Slovenije /besedili 1 in 2, prirejeni po National Geographic Junior in spletni strani www.napovednik.com)

Naloga	Točke	ZMOŽNOST, STANDARD ZNANJA	Taksonomska stopnja	VSEBINE	Območje
RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI KRITIČNEGA SPREJEMANJA ENOGOVORNIH NEUMETNOSTNIH BESEDIL					
<p>Učenec ima skladno s cilji iz učnega načrta razvito zmožnost kritičnega sprejemanja enogovornih neumetnostnih besedil. Pokaže jo tako, da:</p> <p>– tekoče in primerno hitro tiho bere in razume svoji starosti ustrezna besedila, predvidena v učnem načrtu (4., 5., 6. razred) (UN, standardi znanja, str. 80),</p>				Vrste besedil za sprejemanje: – aktualno, zanimivo publicistično besedilo katere koli vrste (UN, 5., 6. r., vsebine, str. 31)	
2.	2	– določi temo besedila (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80),	– razumevanje		rdeče
8.	1	– določi sporočevalčev namen (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80),	– razumevanje		modro
1.	2	– določi okoliščine nastanka besedila (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80),	– razumevanje		modro
3.	1	– določi bistvene podatke (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80),	– razumevanje – uporaba		modro
4.	1	– določi bistvene podatke (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80),	– razumevanje		rdeče
5.	1	– določi bistvene podatke (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80),	– razumevanje		rdeče
6.	1	– določi bistvene podatke (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80),	– razumevanje		modro
7.	1	– določi bistvene podatke (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80),	– razumevanje – analiza – sinteza		modro
9.	2	– določi bistvene podatke (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80).	– razumevanje		nad modrim
RAZVIJANJE JEZIKOVNE IN SLOGOVNE ZMOŽNOSTI TER ZMOŽNOSTI NEBESEDNEGA SPORAZUMEVANJA (ZA IZBOLJŠANJE SPORAZUMEVALNE ZMOŽNOSTI)					
<p>Učenec ima skladno s cilji učnega načrta razvito jezikovno in slogovno zmožnost ter zmožnost nebesednega sporazumevanja.</p> <p><u>Skladenjsko zmožnost</u> pokaže tako, da:</p>					
15.	2	– dopolni nepopolne povedi s pomensko in oblikovno pravilnimi besedami (5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 81),	– uporaba	Jezikoslovni izrazi: – beseda (UN, 1. VIO, str. 13)	zeleno
16.	1	– združi zveze povedi v skladenjsko pravilne zložene povedi s pravilnim veznikom (6. r.) (UN, standardi znanja, str. 81).	– uporaba	Jezikoslovni izrazi: – poved (UN, 1. VIO, str. 13)	rdeče

Naloga	Točke	ZMOŽNOST, STANDARD ZNANJA	Taksonomska stopnja	VSEBINE	Območje
		Poimenovalno zmožnost pokaže tako, da:			
10.	1	– razloži besedne zveze iz prebranega besedila (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 81).	– razumevanje – uporaba		rumeno
		Pravopisno zmožnost pokaže tako, da :			
17.	1	– pravilno piše eno- in večbesedna stvarna, lastna in zemljepisna imena (5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 82).	– znanje – uporaba	Jezikoslovni izrazi: – lastno ime bitja, zemljepisno lastno ime, stvarno lastno ime (UN, 4. r., str. 32)	rdeče
RAZVIJANJE METAJEZIKOVNE ZMOŽNOSTI					
Učenec ima skladno s cilji iz učnega načrta razvito metajezikovno zmožnost.					
Pokaže jo tako, da:					
11.a	1	– besedam določi pomenske in oblikovne lastnosti – pri tem uporablja jezikoslovne izraze, navedene v učnem načrtu (5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 84),	– znanje – razumevanje	Jezikoslovni izrazi: – beseda (UN, 1. VIO, str. 13) – poved (UN, 1. VIO, str. 13) – protipomenka, sopomenka, podpomenka, besedna družina (UN, 5. r., str. 32)	zeleno
11.b	2	– besedam določi pomenske in oblikovne lastnosti – pri tem uporablja jezikoslovne izraze, navedene v učnem načrtu (5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 84),	– znanje – razumevanje		nad modrim
12.	2	– besedam določi pomenske in oblikovne lastnosti – pri tem uporablja jezikoslovne izraze, navedene v učnem načrtu (5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 84),	– znanje – razumevanje – uporaba	Jezikoslovni izrazi: – glagol, časovna oblika (UN, 6. r., str. 32)	rumeno
14.a	1	– besedam določi pomenske in oblikovne lastnosti – pri tem uporablja jezikoslovne izraze, navedene v tem učnem načrtu (5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 84),	– razumevanje	Jezikoslovni izrazi: – poved (UN, 1. VIO, str. 13)	rdeče
13.	1	– razume in uporablja temeljne jezikoslovne izraze, navedene v učnem načrtu (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 84),	– znanje	Jezikoslovni izrazi: – poved (UN, 1. VIO, str. 13) – stopnjevanje pridevnika: osnovnik, primernik, presežnik (UN, 6. r., str. 32)	modro
14.b	1	– v zvezah povedi odpravi ponovitve (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 82), – razume in uporablja temeljne jezikoslovne izraze, navedene v učnem načrtu (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 84).	– znanje – razumevanje	Jezikoslovni izrazi: – osebni zaimek (UN, 6. r., str. 32)	rdeče

Naloga	Točke	ZMOŽNOST, STANDARD ZNANJA	Taksonomska stopnja	VSEBINE	Območje
RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI TVORJENJA ENOGOVORNIH NEUMETNOSTNIH BESEDIL					
Učenec ima skladno s cilji iz učnega načrta razvito zmožnost tvorjenja enogovornih neumetnostnih besedil. Pokaže jo tako, da:					
18.A	3	– tvori (govori ali piše) besedilne vrste, predpisane z učnim načrtom; pri tem	– razumevanje	Vrste besedil za tvorjenje:	rdeče
18B	2	tvori smiselna, razumljiva, ustrezna in pravilna besedila (4., 5., 6. razred) (UN, standardi znanja, str. 80).	– uporaba – analiza – sinteza	– pripovedovalno besedilo o tem, kar so doživeli, videli, slišali.	modro
SKUPAJ 30					

II. del (KNJIŽEVNOST/PROZA: Neli Kodrič: *Solze so za luzerje.*)

Naloga	Točke	ZMOŽNOST, STANDARD ZNANJA	Taksonomska stopnja	VSEBINE	Območje
RAZVIJANJE RECEPCIJSKE ZMOŽNOSTI Z BRANJEM UMETNOSTNIH BESEDIL IN PISANJEM O NJIH					
		Učenec ima skladno s cilji iz učnega načrta razvito recepcijsko zmožnost sprejemanja književnih besedil ter tvorjenja besedil o književnih besedilih in ob književnih besedilih »strokovno« pisanje). Svoje trditve oz. ugotovitve o književnih besedilih skladno s cilji v učnem načrtu ponazori, utemelji in vrednoti.			
1.	2	Učenec kot pomoč pri razvijanju recepcijske/bralne zmožnosti usvoji tudi določeno literarnovedno znanje. Pokaže ga tako, da pozna, razume in uporablja literarnovedne izraze, navedene v učnem načrtu, ter pozna književna besedila obravnavanih obveznih avtorjev (4., 5., 6. razred) (UN, standardi znanja, str. 87).	– znanje – razumevanje	Književna besedila: PROZA Pridobivanje literarnovednega znanja: – realistična zgodba (UN, 6. r., str. 43)	modro
2.	1	Avtorja književnega besedila loči od pripovedovalca, kar pokaže tako, da: – pove, kdo je književno besedilo napisal in kdo ga pripoveduje (4., 5., 6. razred) (UN, standardi znanja, str. 85).	– razumevanje – uporaba		nad modrim
3.	3	Svojo zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književne osebe pokaže tako, da: – poišče nekaj motivov za ravnanje književnih osebe (4., 5. 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 85).	– razumevanje – uporaba		rumeno
4.	1	Razvito recepcijsko zmožnost pokaže tako, da: – odgovori na vprašanja o bistvenih podatkih v prebranem besedilu (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 85).	– razumevanje		modro
5.	2	Razvito recepcijsko zmožnost pokaže tako, da: – odgovori na vprašanja o bistvenih podatkih v prebranem besedilu (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 85), – o čem govori književno besedilo (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 85).	– razumevanje		zeleno
6.	2	Razvito recepcijsko zmožnost pokaže tako, da: – odgovori na vprašanja o bistvenih podatkih v prebranem besedilu (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 85), – zakaj se je kaj zgodilo in katere posledice je imelo ravnanje književnih oseb (4., 5., 6.) (UN, standardi znanja, str. 85).	– razumevanje – analiza		modro
7.	1	Razvito recepcijsko zmožnost pokaže tako, da: – razloži besede/besedne zveze iz prebranega besedila (4., 5., 6.) (UN, standardi znanja, str. 81).	– razumevanje – uporaba		rumeno
8.	2	Svojo zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književne osebe pokaže tako, da: – upovedi čutno domišljjsko predstavo književnih oseb (4., 5. 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 85).	– razumevanje – uporaba		modro

Naloga	Točke	ZMOŽNOST, STANDARD ZNANJA	Taksonomska stopnja	VSEBINE	Območje
9.	1	Učenec kot pomoč pri razvijanju recepcijske/bralne zmožnosti usvoji tudi določeno literarnovedno znanje. Pokaže ga tako, da pozna, razume in uporablja literarnovedne izraze, navedene v učnem načrtu, ter pozna književna besedila obravnavanih obveznih avtorjev. (4., 5. 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 87).	– znanje	Učenci spoznavajo dela in avtorje mladinske književnosti: Boris A. Novak (UN, 6. r., str. 43) Hans Christian Andersen (UN, 6. r., str. 44) Leopold Suhodolčan (UN, 5. r., str. 43) Pridobivanje literarnovednega znanja: – ljudska pravljica (UN, 4. r., str. 43) – umetno književno besedilo (UN, 4. r., str. 43) – pustolovska zgodba (UN, 6. r., str. 43)	modro
RAZVIJANJE RECEPCIJSKE ZMOŽNOSTI S TVORJENJEM OB UMETNOSTNIH BESEDILIH (PISANJE)					
10.A	2	Učenec ima skladno s cilji iz učnega načrta razvito recepcijsko zmožnost sprejemanja književnih besedil ter tvorjenja besedil o književnih besedilih in ob književnih besedilih (»strokovno« pisanje). Svoje trditve oz. ugotovitve o književnih besedilih skladno s cilji v učnem načrtu ponazori, utemelji in vrednoti. Razvito zmožnost pokaže tako, da: (UN, standardi znanja, str. 84) – dramsko besedilo bere in doživi, kar pokaže tako, da: – napiše kratek dramski prizor (6. razred) (UN, standardi znanja, str. 86).	– razumevanje		modro
10.B	2		– uporaba		rdeče
10.C	1		– analiza – sinteza		modro
SKUPAJ	20				

PRILOGA

I. DEL

BESEDILO 1

ŠOLA ZA DAME IN VITEZE

V Narodnem muzeju Slovenije so odprli razstavo z naslovom Vitez, dama in zmaj, ki prikazuje viteštvo na Slovenskem. Obiskovalce je po razstavi popeljal dr. Tomaž Lazar, soavtor razstave.

Piše se leto 1350, okoli nas je srednji vek. Dvojčka Alenka in Gašper bosta naslednji teden stara dvanajst let. Ker sta člana plemiške družine, je čas za resnejše šolanje.

GAŠPER

Gašperja so za viteza vzgajali že od njegovega zgodnjega otroštva. Že kot majhen otrok se je igral z lesenimi konjički. Oče, starejši bratje, bratranci in bolj izkušeni vitezi, ki so prebivali na gradu, so mu predstavljali orožje, kot so bodalo, meč, ščit in oklep. Dečka so naučili tudi dobro jahati. Tu in tam se je po grajskem dvorišču zapodil z lesenim mečem in se boril z očetom ali z drugimi prebivalci gradu.

Ko je fant dopolnil dvanajst let, je nastopil čas za odhod od doma. Osnove bojevanja je bilo treba dopolniti in nadgraditi. Za svojega sina sta starša izbrala grad, kamor se je odšel učiti. V prvih letih je bilo na vrsti učenje borilnih veščin: z rokoborskimi prijemi je dobil občutek za gibanje in koordinacijo. Rokoborba in ravnanje z lesenim mečem sta bila osnova za vstop v svet viteštva. Gašper je v svojem novem domu sčasoma dobil viteško opremo, ves svoj čas pa je preživel v družbi srednjeveških bojevnikov. Z leti je postal viteški sluga oziroma paž. Viteza je začel spremljati na njegovih poteh in pri dogodivščinah. Tako se je viteških veščin učil iz prakse. Spoznal je oborožitev, srečeval druge viteze in poslušal viteške zgodbe.

Na gradu, na katerem se je mladenič uril za viteza, ga je duhovnik učil tudi branja, pisanja, latinščine in matematike. Od plemičev se je pričakovalo, da obvladajo nastopanje v javnosti, vedenje za mizo, obnašanje do dam in ples. Samoumevno je bilo, da so bili vitezi razgledani in da so znali čim več jezikov. Odlično so znali jezdit, ravnati z orožjem, pa tudi dvoriti dvornim damam, recitirati pesmi in se pogovarjati z vitezi iz tujih dežel.

ALENKA

Kaj pa se je zgodilo z Alenko? Gašper je odšel v svet, ona pa je ostala doma. Vendar pa ni živela le za grajskimi zidovi. Plemkinje so veliko potovale, poleg tega pa so na obisk na njihov grad redno prihajali sorodniki, vitezi in drugi plemiči. Tudi plemiške hčere so imele določeno življenjsko pot. Niso se bojevale, njihova osnovna naloga je bila, da se dobro poročijo in rodijo potomce.

Plemiške deklince so se šolale, saj so morale postati dame. Tudi od njih se je pričakovalo, da bodo izobražene, da bodo obvladale tuje jezike, bonton in različne ročne spretnosti, npr. šivanje. Poleg tega so morale znati voditi in nadzirati gospodinjstvo, obvladati so morale jahanje, igranje na instrument in ples. Mlade plemkinje so morale biti vedno urejene. Za vzgojo plemiške deklince je v srednjem veku skrbela mati, pomembno vlogo pa so imele tudi druge starejše sorodnice (tete, sestre in sestrične). Za bolj resno izobraževanje pa sta po navadi skrbela duhovnik – učitelj ali redovnica*. Deklince so se učile tujih jezikov, pisanja in računanja. Če se je izkazalo, da imajo željo po dodatnem znanju oziroma da niso primerne za možitev, so lahko odšle v samostan kot redovnice.

* redovnica = nuna

(Prirejeno po: National Geographic Junior, št. 101, sept. 2013.)

BESEDILO 2

Živa zgodovina v Narodnem muzeju Slovenije

Sobota bo v okviru projekta *Živa zgodovina* v Narodnem muzeju Slovenije čisto pravi viteški dan. Pokazali vam bomo, kako so živeli vitezi na Slovenskem, in vam predstavili novo knjigo iz zbirke *Živa iz muzeja*.

Živa zgodovina vabi, da jo spoznate, občutite in doživite.

Pridite in spoznajte viteški vsakdan. Ta se bo predstavil, kot se ni še nikoli. Spoznali boste viteški način bojevanja in mečevanja, srednjeveško glasbo in novo knjigo iz zbirke *Živa iz muzeja* z naslovom *Živa, vitez in zmaj*.

Viteška vesela urica

Med 11. in 12. uro bo omogočen brezplačen vstop in vodenje po razstavi *Vitez, dama in zmaj*. Za najmlajše pripravljamo otroške delavnice, nova knjiga *Živa, vitez in zmaj* pa bo, tako kot tudi druge knjižne novosti Žige X Gombača, na voljo po viteško razsekani ceni.

Kaj vse se bo dogajalo?

10.30–11.00	Predstavitev knjige <i>Živa, vitez in zmaj</i>
11.00–11.15	Prikaz viteškega mečevanja in bojevanja
11.15–12.00	Brezplačen ogled in vodstvo po razstavi
12.00–13.00	Prikaz srednjeveške glasbe in plesa
10.30–13.00	Prikaz moških oblačil in viteške bojne opreme
13.00–14.00	Ustvarjalne delavnice za otroke

(Prirejeno po: http://www.napovednik.com/dogodek249073_ziva_zgodovina_v_narodnem_muzeju_slovenije. Pridobljeno: 26. 2. 2014.)

II. DEL

Neli Kodrič

AJDA

Besedilo je odlomek iz knjige Solze so za luzerje. Zgodba pripoveduje o osnovnošolki, ki ji življenje ni najbolj naklonjeno. Pa vendar ...

Moja šola je dolgčas, ki ga je treba preživeti. Matematika, slovenščina, fizika in kemija so še posebej dolgočasni predmeti. Pri geografiji in angleščini je bolje. Likovni pouk pa je izjema. Škoda, da ga nimamo večkrat. Sicer pa so v šoli najboljši odmori. Zabavni. Prekratki. Takrat se dogaja. Zdi se mi, da vsi hodimo v šolo samo zato, ker moramo, zares zaživimo pa šele med odmori. Še učitelji jih imajo radi. Nekateri hitro popijejo kavo in poklepetajo s kolegi, drugi zadaj za šolo, za živo mejo poleg prizidka, prižgejo čik. Skrivajo se pred nami – kot da mi tega ne bi opazili!

Odmori so čas za še zadnji pogled v zvezek, hitro prepisovanje nalog in druženje. Dekleta in fantje največkrat v ločenih skupinah. Fantje se dregajo s komolci, glasno govorijo in si nagajajo. Dekleta med hihitanjem pogledujemo naokrog, se stiskamo za roke, dotikamo, bežno objemamo. Šinka – tako kličemo našo učiteljico za likovni – pravi, da smo mladi danes nekaj posebnega. Nikoli prej se niso toliko dotikali in objemali. Menda zaradi filmov in televizije. Jaz pa mislim, da tako bolj čutimo, da živimo.

Še posebej med odmori. Srce mi močneje razbija. Medtem ko klepetam s sošolkami, se oziram naokrog. S pogledom iščem deveti c. Med učenci pa skuštrano glavo in mežikajoč pogled. Lan je kratkoviden, moral bi nositi očala. Ampak jih nosi samo med poukom. Med odmori s priprtimi očmi škili naokrog in nikogar ne vidi.

Ne vidi mene.

Jaz pa ga vidim.

Poznam ga že od prej, a se zanj nisem nikoli zmenila. Začelo se je, ko sva se prvega septembra srečala na hodniku in se osuplo zazrla drug v drugega. On je bil drugačen in jaz – no ja, prav tako. Čez počitnice sva se spremenila. Njemu so zrasle mehke temne dlačice pod nosom, glas pa je imel zdaj tako smešno skrhan, kot bi bil kar naprej prehlajen.

»Kaj pa je s tabo,« sem mu rekla, »te boli grlo?«

»In kaj je s tabo, si padla po stopnicah?« Škilil je proti mojim prsim.

Oba sva zardela in stekla vsak v svoj razred. Njegova podoba pa se mi je zarila v možgane. Včasih nanj za hip pozabim, ampak potem me spet kaj spomni nanj.

Od takrat med odmori preverjam, ali se njegova resnična podoba ujema s podobo, ki jo nosim v sebi. In ali se mogoče tudi on ozira za mano. Pa se ni zgodilo še nič, kar bi mi dokazovalo, da se med nama zares nekaj dogaja. Vendar ne obupam in sem neprestano na preži. Vsakič ko zvonec oznani konec ure, mi srce začne butati. Po šolskem hodniku stopam z mehкими koleni.

(Odlomek)

(Neli Kodrič Filipič, Solze so za luzerje, Ljubljana, Mladinska knjiga 2013.)

I. DEL

Naloge iz I. dela se navezujejo na besedili 1 in 2.

Pozorno preberi obe besedili (označeni sta s številčkama 1 in 2) in reši naloge.

1. Katere od navedenih trditev o obeh besedilih so pravilne in katere ne? Če je trditev pravilna, obkroži DA, če ni, obkroži NE.

V obeh besedilih je avtor znan.	DA	NE
Obe besedili sta bili objavljeni v isti reviji.	DA	NE
Obe besedili vključujeta tudi nebesedne dele.	DA	NE
Obe besedili sta povezani z razstavo.	DA	NE

(2 točki)

2. O čem predvsem govorita besedili? Za vsako besedilo na črtico napiši ustrezno črko.

Besedilo 1: _____

Besedilo 2: _____

- A O viteški opremi.
- B O razstavi Vitez, dama in zmaj.
- C O zbirki knjig Živa iz muzeja.
- Č O šolanju plemiških otrok.
- D O srednjeveški glasbi in plesu.

(2 točki)

3. Za plemiške otroke v srednjem veku je bila starost 12 let prelomnica. Zakaj? Odgovor poišči v besedilu 1 in ga napiši s svojimi besedami.

(1 točka)

4. Česa sta se morala pri svojem šolanju naučiti oba plemiška otroka? Napiši tri podatke.

(1 točka)

5. Vrstni red Gašperjevega učenja za viteza označi s številkami od 1 do 6. Napiši jih na črtice.

___ Postal je viteški sluga.

___ Učil se je borilnih veščin.

___ Dobil je viteško opremo.

___ Z očetom in s sorodniki se je bojeval z lesenim mečem.

___ Postal je vitez.

___ Igral se je z lesenimi konjički.

(1 točka)

6. Plemiški deček je lahko postal vitez. Kateri dve možnosti pa je imela plemiška deklica? Odgovor poišči v besedilu 1 in ga napiši na črto.

(1 točka)

7. Kaj od tega, kar se je učila Alenka (besedilo 1), bo predstavljeno na viteškem dnevu v Narodnem muzeju (besedilo 2)? Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

8. Kaj je glavni namen besedila 2? Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

9. Ali se lahko obiskovalec viteškega dneva udeleži vseh dogodkov v celoti?
Odgovor v povedi napiši na črti.

(2 točki)

10. Kaj v besedilu 2 pomeni, da *bo knjiga na voljo po viteško razsekani ceni*?
Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

11. Preberi povedi.

Tudi od njih se je pričakovalo, da bodo izobražene, da bodo obvladale tuje jezike, bonton in različne ročne spretnosti, npr. šivanje.

11. a) Kako sta v navedeni povedi med seboj povezani podčrtani besedi? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.
- A Sta sopomenki.
 - B Sta nadpomenka in podpomenka.
 - C Sta protipomenki.
 - Č Spadata v isto besedno družino.

(1 točka)

11. b) Iz navedene povedi izpiši eno besedo, po kateri se vprašaš z vprašalnico *kakšen*, in eno, po kateri se vprašaš *kateri*. Napiši ju na črti.

Kakšen? _____

Kateri? _____

(2 točki)

12. V kateri časovni obliki je večina glagolov v besedilu 1 in zakaj? Odgovor napiši na črto.

(2 točki)

13. Preberi poved.

Za vzgojo plemiške deklice je v srednjem veku praviloma skrbela mati, pomembno vlogo pa so imele tudi starejše sorodnice.

Iz povedi izpiši pridevnik v primerniku in ga postavi v osnovnik. Napiši ju na ustrezno črto.

Pridevnik v primerniku: _____

Pridevnik v osnovniku: _____

(1 točka)

14. Preberi poved.

Na gradu, na katerem se je mladenič uril, ga je duhovnik učil tudi branja, pisanja, latinščine in matematike.

14. a) Na koga se nanaša podčrtana beseda v tej povedi? Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

14. b) Kaj je podčrtana beseda? Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

15. Besede v oklepajih postavi v pravilno obliko. Napiši jih na črte.

(Alenka) _____ življenje ni potekalo le za grajskimi zidovi.

Z (druge plemkinje) _____ je veliko potovala.

Leseni meč je bil prvo (deček) _____ orožje. Noben njegov dan ni minil brez (bojevanje) _____.

(2 točki)

16. Povedi združi v eno poved, da bo izražen namen. Novo poved napiši na črto.

Dečka so poslali na drug grad. Učil se je za viteza.

(1 točka)

17. V besedilu 2 so zapisana tudi lastna imena. Po en primer lastnega imena zapiši na ustrezno mesto v preglednici.

Lastno ime bitja	Zemljepisno lastno ime	Stvarno lastno ime

(1 točka)

II. DEL

Naloge iz II. dela se navezujejo na besedilo Neli Kodrič *Ajda*.

Pozorno preberi izhodiščno besedilo.

1. Izhodiščno besedilo je iz mladinske realistične pripovedi. S čim iz izhodiščnega besedila lahko utemeljiš to trditev?
Na črti napiši obe utemeljitvi.

Mladinska pripoved: _____

Realistična pripoved: _____

(2 točki)

2. Ali sta avtorica in pripovedovalka isti osebi? Utemelji.
Odgovor napiši na črti.

(1 točka)

3. Kaj iz izhodiščnega besedila izvemo o književnih osebah?
Odgovore napiši na ustrezna mesta v preglednici.

Oseba	Kaj izvemo o njej/njem?	Utemeljitev s primerom iz besedila. Izpiši poved/del povedi.
	V šoli se dolgočasi.	Moja šola je dolgčas.
Šinka		
		Ne vidi mene.

(3 točke)

4. Kdaj in kje se je Ajdino življenje spremenilo? Odgovor napiši na črti.

(1 točka)

5. Izhodiščno besedilo bi lahko razdelili na dva dela. O kom ali o čem Ajda predvsem razmišlja v prvem delu in o kom ali o čem v drugem? Na vsako črtico napiši ustrezno številko iz desnega stolpca.

Prvi del: _____

1 O šoli.

Drugi del: _____

2 O učiteljih.

3 O Lanu.

4 O počitnicah.

(2 točki)

6. Preberi del izhodiščnega besedila. Vprašanji se nanašata na ta del besedila.

On je bil drugačen in jaz – no ja, prav tako. Čez počitnice sva se spremenila. Njemu so zrasle mehke temne dlačice pod nosom, glas pa je imel zdaj tako smešno skrhan, kot bi bil kar naprej prehlajen.

»Kaj pa je s tabo,« sem mu rekla, »te boli grlo?«

»In kaj je s tabo, si padla po stopnicah?« Škilil je proti mojim prsim.

Oba sva zardela in stekla vsak v svoj razred.

Zakaj sta bila Ajda in Lan začudena? Kako se je to kazalo ob njunem srečanju? Odgovor napiši v povedi/povedih.

(2 točki)

7. Kaj v izhodiščnem besedilu pomeni podčrtana besedna zveza?

Njegova podoba pa se mi je zarila v možgane.

Napiši razlago.

(1 točka)

8. Ali Lan čuti do Ajde enako kot ona do njega?
Obkroži DA ali NE in svojo izbiro utemelji.

DA

NE

Utemeljitev:

Odgovor v povedi napiši na črti.

(2 točki)

9. Katere vrste besedil so značilne za spodaj navedene avtorje?
Izbiraj med: pustolovska zgodba, ljudska pravljica, umetna pravljica, pesem.
Odgovore napiši na ustrezna mesta v preglednici.

Hans Christian Andersen	
Leopold Suhodolčan	
Boris A. Novak	

(1 točka)

